

Cestovní zpráva z konference **CERN workshop on Innovations in Scholarly Communication (OAI5)**

18. – 20. dubna 2007

CERN Ženeva

Časový harmonogram cesty:

18. dubna 2007	16:20	odlet do Ženevy
19.–20. dubna 2007	celý den	Konference OAI5, CERN
21. dubna 2007*	celý den	Jednání na ETH Zürich – zkušenosti s chemickou knihovnou
22. dubna 2007	11:45	odlet ze Ženevy

* Tato část cesty se týkala přípravy provozu NTK a byla financována z prostředků VŠCHT Praha.

Účel cesty:

Jednalo se především o pokračování účasti na v současné době zřejmě nejdůležitější evropské konferenci věnované problematice nových forem zpřístupňování výsledů vědecké práce, především koncepci Open Access, ale v zásadě se nevyhýbající žádným dalším aktivitám tak, či onak souvisejících s otázkami současné situace v oblasti vědeckých periodik a obdobných zdrojích. Tato konference byla již pátá v pořadí, což je i součástí názvu, resp. dnes spíše už loga této akce, naše účast byla zahájena teprve na předchozí 4. konferenci, předtím se jich nikdo z České republiky nezúčastnil. Kromě autora této zprávy se zúčastnil ještě Mgr. Petr Novák ze Státní technické knihovny.

Výchozí všeobecné informace o smyslu a účelu konference jsou již obsaženy v předchozí cestovní zprávě, ve zprávě o této cestě je proto možné se soustředit přímo na vlastní průběh a konkrétní výsledky či závěry.

Stejně jako předchozí ročník, tak i současná konference se již tradičně konala v areálu ústavu CERN v těsné blízkosti Ženevy, který byl v této oblasti vždy velmi aktivní a evidentně je stále a neobjevily se žádné náznaky, že se situace bude měnit. Nadále pokračuje těsná spolupráce s organizací LIBER, stejně jako v předchozím ročníku byl předsedou organizačního výboru OAI5 opět Dr. Paul Atria, současně předseda Access Division of LIBER. Jinak je organizační struktura jak této konference, tak i řady na konferenci prezentovaných aktivit, nepříliš přehledná, kromě již zmíněné organizace LIBER se na pořádání konference výrazně podílí samotný CERN, a to nejenom počtem domácích účastníků a poskytnutím místa konání, dále je evidentně významný podíl organizace Open Archive Initiative (tedy OAI), což je převážně severoamerická aktivita reprezentovaná jak jmény Herbert Van de Sompel, tak i svými sponzory, což je Mellonova nadace, dále The Coalition for Networked Information, The Digital Library Federation, a také The National Science Foundation. Z jiné strany jsou to Los Alamos Laboratory a Cornell University. Již v předchozí zprávě byly uvedeny britský JIST (Point Information System Committee) a mezinárodní SPARC.

Podle seznamu bylo složení účastníků konference obdobné jako v předchozím ročníku, nejpočetnější zastoupení mělo celkem pochopitelně domácí Švýcarsko (37) a Velká Británie

(40), Holandsko (23), Belgie a Spojené Státy (15), Itálie (15) a Německo (14). Poněkud výjimečné bylo zastoupení Řecka, odkud přijelo celkem 10 účastníků. Je ovšem pravda, že celkově je zastoupení zemí a regionů nerovnoměrné a svědčí o tom, že aktivita se soustřeďuje do několika center.

Bližší popis průběhu konference a přednesených příspěvků:

Obdobně jako v předcházejícím ročníku konference sestával odborný program konference sestával z polodenní série workshopů („Tutorials“), kterých bylo na rozdíl od r. 2005 celkem 6, dále ze skupinových diskusí („Breakout groups“), rovněž ve větším počtu než v r. 2005, a to 7 a z menšího počtu plenárních přednášek, letos jen 17. Zato byl výrazně větší počet posterů než v r. 2005, kdy jsem uváděl, že tato sekce byla dosti rozpačitá. Letos byla jak početně, tak i úrovní a zájmem účastníků výrazně lepší, posterů bylo celkem 31.

Workshopy („Tutorials“) měly následující témata:

- **Tutorial 1 - EPrints v3 Demonstration**
- **Tutorial 2 - Advocacy and policy issues**
- **Tutorial 3 - OAI-PMH basics**
- **Tutorial 4 - Object models and object representation**
- **Tutorial 5 - Access control**
- **Tutorial 6 - Managing a repository: which legal aspects are really important?**

Osobně jsem se zúčastnil Tutorial 5, tedy Access control, a musím konstatovat, že jeho organizace byla na velmi vysoké úrovni. Jednalo se v pravém slova smyslu o školení, počet účastníků byl velmi omezen na celkem 8 osob, limitovaný počtem počítačů v příslušné učebně. Hlavním tématem byla problematika autorizace a autentifikace přístupů k informačním zdrojům s hlavním důrazem na přístupy k institucionálním repositářům a hlavním nástrojem byl systém Shiboleth. Možnost individuální samostatné práce na počítači podle připravených scénářů a materiálů byl nepochybně velmi efektivní a ilustrativní, s možností velmi rychle soustředit pozornost na diskutované téma. Je evidentní, že některé instituce již velmi pokročily v této problematice a jsou připraveny k prakticky okamžitému zavedení tohoto autorizačního protokolu do praxe.

O skupinových diskusích je možné zopakovat to, co bylo řečeno v předchozí zprávě. Je to určitá forma kopírování manažerských praktik a efektivního řešení problémů a tvůrčího zapojení co největšího počtu členů kolektivu do diskuse a formulace problémů a stanovisek. V letošní konferenci se jednalo o následující témata:

- **Group 1: This business of repositories: the case, the cost, the challenges**
- **Group 3: Content aggregation and network architectures**
- **Group 4: Repositories in an institutional context (Technical discussion)**
- **Group 5: Scientific quality assurance I: Research assessment and new metrics**

- **Group 6: Scientific quality assurance II: Peer review – technical and organizational issues**
- **Group 7: Institutional repositories - Policy and risk management**

Osobně jsem se zúčastnil jednání skupinové konference 6, která pojednávala o problematice garantování úrovně vědeckých publikací v prostředí Open Access. Velmi důrazně bylo podtrženo, že zachování praxe a systému „Peer-review“, neboli recenzního řízení, má naprosto klíčový význam pro budoucnost koncepce Open Access. Tento aspekt je proto také hlavním protiargumentem vydavatelů při diskusích o udržitelnosti a budoucnosti koncepce Open Access.

Úvodní blok zahajovacích zdravic a oficiálních presentací sestával z vystoupení zástupce hostující instituce CERN, jménem organizace LIBER vystoupil pan Hans Geleijnse z Tilburg University v Holandsku. Dr. Paul Ayrís pak seznámil účastníky s programem s celkovou koncepcí. Jak se stává zvykem na podobných vědeckých konferencích, přednášková aktivita se soustřeďuje do menšího počtu bloků, než tomu bývalo v minulosti, které jsou prokládány buď posterovými sekcemi nebo právě diskusními skupinami a případně i další formou sdílení poznatků a zkušeností. Je nutno konstatovat, že je to vývoj v zásadě kladný a vedoucí k vyšší efektivitě takových vědeckých setkání. Na letošní konferenci byly takové přednáškové bloky celkem 4:

- **Technical / Computer science presentations**
- **Libraries and Publishers presentations**
- **Researchers and end users presentations**
- **Future priorities and closing speech**

V prvním bloku přednášek stojí za zmínku určitě přednáška Simeona Warnera z Cornell University, USA, sumarizující současný stav v oblasti Open Access s názvem **State of OAI-PMH**. Dále Leo Waaijers z Holandska a Tomas Kriches z USA referovali o problematice identifikace autorů, jako klíčovém aspektu využívání a nacházení dokumentů na národním i celosvětovém měřítku v přednášce s názvem **Author identification: national and disciplinary approaches**. Stále je aktuální otázka hodnocení dopadů publikovaných dokumentů, o čemž referoval Frank Scholze z univerzity ve Stuttgartu v přednášce s názvem **Measuring impact revisited - an update on infrastructure, methods and techniques**. S touto problematikou úzce souvisí otázky statistik, o čemž pojednávala přednáška **Usage statistics and demonstrator services** Leslie Carr ze Southampton University.

Úvodní přednášku bloku **Libraries and Publishers presentations** přednesl David Prosser (*SPARC Europe, UK*), který shrnul současný stav v oblasti budování repozitářů a celkové politiky kolem této problematiky. Přednáška měla název **Repositories, policy and politics**. Lokalizace na evropské poměry byla předmětem přednášky **DRIVER: Building a Sustainable Infrastructure of European Scientific Repositories**, kterou přednesl pan Norbert Lossau (*Goettingen State and University Library, Germany*). S touto přednáškou souvisely i přednášky **Business models for digital repositories** (Alma Swan, *Key Perspectives Ltd, UK*) a **Publishers and repositories** (Andrew Wray, *IOP, UK*), které se *de facto* týkalo právě projektu DRIVER.

V bloku **Researchers and end users presentations** zazněla především zajímavá přednáška **Open archives, the expectations of the scientific communities**, kterou přednesl pan

Franck Laloe (*CNRS, France*). Tato přednáška byla asi nejbliže představám a požadavkům univerzit, a to přesto, že autor pracuje na státní instituci přibližně odpovídající našemu bývalému systému VTEI. Další zajímavou přednáškou v tomto bloku byla přednáška **Dissemination or publication? Some consequences from smudging the boundaries between research data and research papers**, kterou přednesl pan Graham Pryor (*StORe project, UK*) a přednáška o u nás široce diskutované oblasti **Doctoral e-Theses; experiences in harvesting on a national and European level** přednesené panem Gerardem Van Westrienenem (*SURF, The Netherlands*). SURF je holandská organizace odpovídající přibližně našemu CESNETu, ovšem dovedená do daleko pokročilejšího stadia.

Poslední blok přednášek **Future priorities and closing speech** sestával vlastně jen z jednoho vystoupení, a sice pana Paula Ayrise (*Chair, LIBER Access Division*), který uzavřel jednání shrnující přednáškou s názvem **Future priorities and closing speech**.

Většinu přednášek je možné získat jak ve formě plného textu ve formátu pdf, tak i jako PowerPointové prezentace nebo i jako video nahrávky buď pro přímé sledování nebo i ke stažení na adrese:

http://oai5.web.cern.ch/oai5/General_Information.html

Jak již bylo zmíněno, přednáškový program byl doplněn poměrně rozsáhlým programem posterové sekce, ve které bylo prezentováno celkem 31 posterů.

V Praze, 17. května 2007

Jaroslav Šilhánek